

10. MART 2015.

BR. 384

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

NESKGLAD

OKO NEKIH KLJUČNIH POSTULATA ENERGETSKE UNIJE

Evropska energetska unija pokazuje znake neslaganja

BRISSEL - Minsitri energije zemalja EU dali su na sastanku 5. marta načelnu saglasnost ambicioznom planu formiranja evropske energetske unije (EnUn), ali su se već na prvom koraku pojavili i znaci neslaganja, izveštavaju **zapadni mediji**. Dva ključna smera plana koji je Evropska komisija obelodanila na početku ovog meseca su predlaganje načina postizanja energetske nezavisnosti bloka u celini i kako zemlje članice pojedinačno treba da doprinesu postizanju klimatskim ciljeva. Komesar za ta dva resora, Migel Arijas Kanjete rekao je posle sastanka u glavnom gradu Letonije, Rigi, da misli da u ovoj fazi postoji puna podrška za predlog Komisije, ali je priznao da „kada se dođe do delova zakonodavstva, stvari mogu malo da se otežaju“. Ministar energije Austrije Rejnhold Miterlehner je to ilustrovao rečima da „svako interpretira papir o energetskej uniji na svoj način“. Pri tom je ukazao na sporno

pitanje za njegovu zemlju, koja smatra da energetska politika favorizuje članice koja zagovaraju podsticanje nuklearne energije. „Želimo razjašnjenje da nisu tačna saznanja koja imamo da neke države žele da energetska strategija eksplicitnije podrži nuklearnu energiju“, kazao je Miterlehner. Slične primedbe čule su se i od nemačkog ministra energije Sigmara Gabrijela, koji je rekao da vlada u Berlinu „apsolutno ne želi ni da razgovara o mogućnosti da se odobri državna podrška razvoju nuklearne energije“. Grčka je, s druge strane, na sastanku u Rigi izrazila protivljenje predlogu da države članice uključe i Brisel u sadržaj i tok pregovora o ugovorima o uvozu gasa sa ne-EU državama. Ministar energije Panagiotis Lafazanis je ocenio da bi takva praksa unela „birokratska ograničenja“ zemljama članicama. Pre Grčke, Mađarska je preko premijera Viktora Orbana najavila da nema nameru da prihvati ovu vrstu „ograničenja energetskeg suvereniteta“.

Sporne teme na dnevnom redu ovomesečnog sastanka Evropskog saveta - saznaje EurActiv

BRISSEL - Lideri EU će, pored ostalog, razmotriti kontroverzni predlog zajedničkog ugovaranja kupovina prirodnog gasa od ne-EU snabdevača na samitu Saveta Evrope 19. i 20. marta u Briselu, u okviru teme jačanja energetske pozicije ovog bloka 28 zemalja. **EurActiv** je uvidom u interni dokument o sastanku uočio da, na primer, tema energetske efikasnosti nije ni pomenuta u nacrtu dnevnog reda, ali jeste sporni predlog davanja Evropskoj komisiji prava da blokira međudržavne ugovore sa zemljama van EU, ako oni nisu u skladu sa važećim energetskeim zakonodavstvom unije.

Stratfor: Potrajaće dok Energetska unija ne postigne bilo kakav napredak

OSTIN (SAD) - Predlog evropske Energetske unije mogao bi se smatrati nastavljачem Trećeg energetskeg paketa, komentariše geopolitička firma neoliberalne ekonomske orijentacije **Stratfor**. „Ipak, u ovoj fazi, radi se samo o jednom okviru političkih ciljeva, a ne o delu obavezujuće legislative“, konstatuje ova američka konsultantska kuća. Stratfor smatra da će „Evropljani potrošiti narednih godinu-dve dana u proučavanju i pripremanju predloga određenih zakona pre nego što sa njima izađu pred Evropski parlament“. „Potrajaće pre nego što Evropljani postignu bilo kakav značajniji napredak sa ovom inicijativom, mada Evropska komisija može na sebe da preuzme neke od delova ovog paketa“, konstatuje u komentaru predloga o EnUn Stratfor.

EU: Prvi paket za finansiranje interkonekcija od opšteg EU interesa

BRISEL - Evropska komisija je oslobodila paket od 100 miliona dolara iz tzv. CEF mehanizma energetskeg povezivanja Evrope, sa ciljem početka realizacija strateških elektroenergetskih i gasovodnih transferzala bitnih za formiranje objedinjenog unutrašnjeg tržišta energije. Prvi projekti koji će dobiti sredstva biće izabrani sa liste ranije odobrenih Projekata od opšteg interesa (PCI), dok se same odluke očekuju za sredinu ove godine. Namera je da novac EU ubrza ulaganja u nedostajuće prekogranične veze kroz saradnju privatnog i javnog finansiranja. Program CEF predvideo je pomoć od 5,85 milijardi evra za trans-evropsku energetskeg infrastrukturu od 2014. do 2020.

Europa.eu

Konačno dogovorena gradnja energetskeg konekcija između Pirinejskog poluostrva i EU

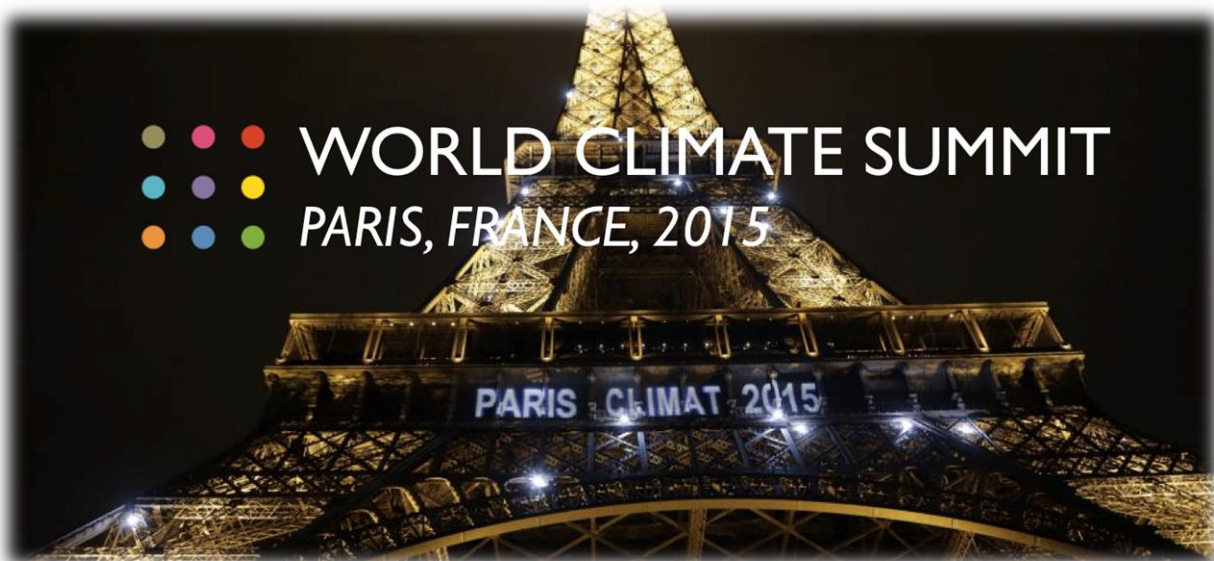
MADRID - Lideri Španije, Francuske i Portugalije postigli su 4. marta dogovor u Madridu o gradnji gasovoda i dalekovoda kojim će rešiti problem jednog od najakutnijih uskih grla na energetskeg mapi Evrope i u tom segmentu konačno povezati Pirinejskeg poluostrvo sa ostatkom energetskeg tržišta EU. Lideri tri države su se dogovorili da posebna Visoka radna grupa razradi projekte interkonekcija i vodi računa o njihovoj pravovremenoj realizaciji. Španski zvaničnici odmah su saopštili da se ovim dogovorom za 10 odsto može smanjiti postojeća zavisnost Evrope od uvoza ruskog gasa -

delom alternativnim snabdevanjem viškovima električne energije iz obnovljivih izvora u Španiji i Portugaliji, a delom omogućavanjem transporta alžirskog prirodnog gasa koji trenutno stiže do Pirinejskog poluostrva. Francuska je godinama odlagala ove dogovore radi zaštite svojih državnih energetskeg kolosa, odnosno njihove pozicije velikih snabdevača Evrope električnom energijom (Electricite de France) i gasom (Gas de France), podseća **Global Post**.

EU: Raspodela cilja od 40% smanjenja emisija gasova prema nacionalnom BDP-u?

RIGA - Ministri Evropske unije dogovorili su se na sastanku prošlog petka da se formalno obavežu oko toga koliko njihove države nameravaju da smanje emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG - greenhouse gas), kao jedno od glavnih zajedničkih polazišta za naredni svetski samit o klimi predviđen za kraj ove godine u Parizu. Ukupan doprinos EU borbi protiv globalnog snabdevanja iznosiće 40 % smanjenja emisija GHG do 2030., u odnosu na nivo emisija iz 1990. EU diplomate, koji nisu želeli da budu imenovani, kažu za **EurActiv** da dogovor oko načina raspodele

tih 40% smanjenja emisija GHG na pojedine članice EU teško da će uspeti da bude ostvaren pre samita u Parizu koji počinje u novembru. Pri tom se kao jedna od opcija pominje formula raspodele ovog cilja na osnovu bruto dohotka zemalja članica. EU je inače prvi blok zemalja koji je dogovorio ovu zajedničku poziciju za pariski samit o klimi.

Evropska komisija otvorila postupke protiv pet država članica

BRISSEL - Evropska komisija otvorila je postupke kršenja pravila zajedničke energetske politike protiv Mađarske, Španije, Francuske, Nemačke i Italije. Tzv. prekršajni postupak pokrenut je zbog propusta tih zemalja da u zakonom predviđenom roku usklade pojedine odredbe nacionalnih zakonodavstava sa tzv. Trećim energetskim paketom EU, saopšteno je 2. marta iz Komesarijata EU za klimatsku politiku i energetiku. Predstavnicu komesara Hosea Arijasa kazala je da ne može da obelodani pojedinosti zbog kojih je pokrenut postupak protiv pomenutih zemalja, ali je generalno rekla da Evropska komisija ispituje slučajeve razdvajanja delatnosti u energetskim kompanijama, stepen nezavisnosti energetskih regulatora, probleme potrošača energije i način određivanja tarifa za prenos energije. **Portfolio.hu**

Rusija može da koristi Trans-jadranski gasovod

BRISEL - Zvaničnik Evropske komisije potvrdio je da Gazprom može koristiti Trans-jadranski gasovod (TAP), ukoliko ruski gasni kolos izgradi gasovod Turski tok i dovede gas do Grčke, prenosi **EurActiv**. Brendan Devlin, savetnik generalnog direktorata za energiju, rekao je na konferenciji posvećenoj situaciji posle otkazivanja projekta Južni tok, da je malo verovatno da će drugi veliki gasovod, pored Južnog gasnog koridora, biti izgrađen u jugoistočnoj Evropi, jer su tržišta u regionu previše mala. Tzv. Južni gasni koridor obuhvata tri povezana gasovoda, koji će dopremiti prvi

put direktno gas iz Azerbejdžana do EU – gasovod Južni Kavkaz, koji polazi od mega gasnog polja Šah Deniz iz Azerbejdžana do Gruzije; gasovod TANAP koji od granice Gruzije ide preko Turske; i gasovod TAP, koji od granice Grčke sa Turskom prenosi gas iz Šah Deniza preko Albanije i podvodne deonice u Jadranu do Italije. Prve količine gasa putem Južnog gasnog koridora trebalo bi da krenu 2019/20. godine. „Obzirom da mi tražimo od njih (Rusije) da se pridržavaju pravila „pristupa treće strane“, oni su slobodni da koriste gasovode unutar EU na osnovu istih propisa. Na pitanje mogu li da koriste TAP, odgovor iz ugla regulative i političke perspektive glasi - da“, rekao je Devlin.

Gasprom ne može da menja mesto isporuke iz dugoročnih ugovora o gasu - Euobserver

BRISEL - „Velike evropske energetske kompanije morale bi da pristanu na promenu odredbe o mestu isporuke gasa u dugoročnim ugovorima sa Gazpromom, ako ruska strana namerava da prekine isporuke preko Ukrajine i te količine prebaci na novi projektovani gasovod preko Turske“, piše portal **Euobserver**. Prema sadašnjim ugovorima, Gazprom je obavezan da svojim velikim kupcima isporuči gas koji ide preko Ukrajine u čvorišta Waidhaus u Nemačkoj, odnosno Baumgarten u Austriji, ili će biti u prekršaju ugovora, pojašnjava ovaj portal. Ugovor Gazproma sa Naftogazom, o tranzitu ruskog gasa do Evrope pravcem preko Ukrajine ističe kroz četiri godine. Ruska kompanija je najavila da do tada planira da izgradi gasovod Turski tok, umesto otkazanog Južnog toka, i da taj gas dopremi do planiranog čvorišta na granici Turske i Grčke. Čelnik Gazproma Aleksej Miler je tom prilikom rekao: Ko želi taj gas, moraće da dođe po njega i nađe način da ga transportuje do svoje kuće. Ipak, Gazprom ima ugovore potpisane na dve do tri decenije sa glavnim kupcima gasa u Zapadnoj Evropi sa klauzulom mesta isporuke u pomenuta dva glavna evropska gasna čvorišta, konstatuje portal.

Ukrajina: EU da podeli cenu skladištenja rezervi gasa u Ukrajini

KIJEV - Ministar energije Ukrajine kazao je da bi Evropska unija trebalo da učestvuje jednim delom u troškovima kupovine ruskog prirodnog gasa koji će se uskladištiti u toj zemlji kao rezerva za slučajevne rizika od snabdevanja Evrope tokom zime. Vladimir Demčišin je u intervjuu za *Wall Street Journal* u petak rekao da bi oko 15 milijardi kubika gasa bilo dovoljno za te svrhe, mada Evropa računa na rezerve do 20 milijardi kubika u Ukrajini, kao garanciju za spokojnu zimu. Demčišin je takođe rekao da Ukrajina plaća nekih 15% skuplje ruski gas od Slovačke i drugih EU država i da će toj zemlji biti potrebno dodatnih 1,5 milijardi dolara da dopuni skladišta sa još pet milijardi kubika Gaspromovog gasa.

Švajcarci odbili uvođenje poreza na neobnovljivu energiju

ŽENEVA - Švajcarci su na referendumu u nedelju velikom većinom odbacili inicijative o poreskim olakšicama za energetske ugrožena domaćinstva i o uvođenju poreza na „zelenu“ energiju. Birači su ubedljivo, sa preko 90%

glasova odbacili inicijativu Zelenih liberala za uvođenje poreza na neobnovljive vrste energije, što bi, između ostalog, povisilo cenu benzina na oko pet franaka (4,67 evra). Drugu inicijativu predložila je Demohrišćanska stranka (PDC), a ona je predviđala da porodice koje primaju subvencije na račune za energiju od države budu

oslobođene plaćanja poreza na ta primanja. Međutim, iako su prva reagovanja na tu inicijativu bila pozitivna, vremenom se podrška smanjivala, pa je na referendumu odbačena sa 60 do 70% glasova protiv, javlja *SEEbiz*.

POSLOVI

Bugarska predlaže oživljavanje projekta gasovoda Nabuko

SOFIJA - Bugarska i Azerbejdžan predložili su 4. marta Evropskoj uniji da odmrzne projekat gasovoda Nabuko, rekao je bugarski premijer Bojko Borisov posle sastanka sa predsednikom centralnoazijske države Ilhamom Alijevom u Sofiji. Borisov je rekao da će „koliko danas“ njihov predlog biti prosleđen Evropskoj komisiji slanjem vicepremijera Tomislava Dončeva u Brisel. Borisov je pri tom rekao da njegova zemlja ne može samo da štiti interese EK, a da ne dobije ništa zauzvrat - aludirajući na gubitak koji je Bugarska pretrpela odbijajući da počne izgradnju ruskog Južnog toka dok on ne bude podveden pod zakonodavstvo Trećeg EU energetskeg paketa. Alijev se ograničio na konstataciju da je Azerbejdžan između projekata Nabuko i Transjadranski gasovod izabrao ovaj drugi za transport svog gasa u Evropu. *Novinite, agencije*

Evropa nema za sada alternative za ruski gas - vicepremijer Bugarske

MOSKVA - Bugarska vlada smatra da u ovom trenutku Evropa nema alternativu za ruski gas i Sofija je spremna da razmotri uslove pod kojima bi taj energent primala putem novog projekta pod ranim imenom Turski tok, rekao je vicepremijer te zemlje Ivajlo Kalfin. On je tokom posete Moskvi rekao 3. marta: „Evropa sada pokušava da ograniči isporuke ruskog gasa. Ipak, za sada alternative tome ne postoje. To je stav Bugarske vlade i zato smatramo da moramo zajedno da radimo da obezbedimo obostrano što bolje uslove snabdevanja Evrope ruskim gasom“, prenela je ruska agencija *Interfax*.

Rumunski OMV Petrom počeo isporuke prirodnog gasa Moldaviji

KIŠINJEV, BUKUREŠT - Puštanjem u rad gasovoda lasi - Ungeni Moldavija je počela prvi put da uvozi prirodni gas i iz Rumunije od tamošnje naftno-gasne kompanije OMV Petrom. Prema ugovoru sklopljenom u decembru prošle godine, Moldavija će tokom 2015. uvoziti nešto više od milion kubika gasa na dan. Moldavska vlada već planira produženje gasovoda do glavnog grada Kišinjeva. Iz ministarstva privrede Moldavije saopšteno je da je cena rumunskog gasa za ovu godinu dogovorena na 251 dolar za hiljadu kubika. **Nine o' Clock**

Ruska grupacija LetterOne kupila nemačku energetska kompaniju RWE Dea AG

LUKSEMBURG, LONDON - Nemačka naftna i gasna kompanija, RWE Dea AG, prodana je u ponedjeljak ruskoj grupaciji LetterOne sa sedištem u Luksemburgu za 5,1 milijardi USD. Na čelu LetterOne nalazi se ruski oliharg Mihail

(M. Friedman - Photo: A. Zemlianichenko)

Friedman. Vlada u Londonu je najavila da će pokušati da blokira ovaj posao, koji obuhvata i prodaju ruskom investicionom fondu više polja u severnomorskim vodama Britanije. RWE Dea AG, naftno-gasna podfirma kompanije RWE AG, je, naime vlasnik 12 naftnih i gasnih polja u britanskim vodama Severnog mora. RWE AG prodaje naftu i gas u Nemačkoj, Britaniji, Danskoj i Egiptu. **NEDELJA-**

WPCSERBIA

Goldman Sachs: LNG će u 2015. postati druga najveća energetka roba, posle nafte

SINGAPUR - Vrednost trgovine tečnim prirodnim gasom (LNG) u svetu premašiće ove godine iznos od 120 milijardi dolara, po čemu će LNG postati druga najvrednija berzanska roba posle sirove nafte, saopštila je u četvrtak finansijska grupacija Goldman Sachs. Konkurencija u ovom segmentu porašće zbog širenja spot tržišta i manje naklonosti kupaca vezivanju za dugoročne isporuke gasovodima, prenosi **Bloomberg** ocene eksperata banke. Promet LNG-a rašće po stopi od preko pet odsto do 2025. godine, sa otvaranjem novih mega proizvodnih pogona i izvoznih terminala u SAD i Australiji. Goldman smatra da će trenutno dominantno dugoročno ugovaranje LNG-a i indeksiranje cena za kotizaciju nafte postepeno slabiti i da će utečnjeni gas postati „normalna roba koja se vrednuje prema osnovnim tržištnim načelima“. **NEDELJA-WPCSERBIA**

Cena gasa za ukrajinske potrošače od prvog aprila bezmalo tri puta skuplja

KIJEV - Prosečna cena prirodnog gasa za građane Ukrajine od 1. aprila će biti veća 285 odsto, odlučila je nacionalna regulatorna energetska komisija. Minimalna tarifa utvrđena je na nivou od 3.600 grivnji, odnosno 121 evra, za hiljadu kubnih metara i odnosi se na mesečnu potrošnju do 200 kubnih metara. U ostalim slučajevima gas košta 7.188 grivnji (242 evra) za 1.000m³. Cena grejanja za privredu uvećana je za 2,2 puta. Povećanje cena komunalnih usluga je jedan od uslova Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) za odobravanje pomoći Kijevu i deo obaveza koje je ta zemlja preuzela kao članica evropske Energetske zajednice. Obim odobrene pomoći MMF-a za Ukrajinu je 17,5 milijardi dolara.

Hrvatska: Nema isključivanja potrošača od petka do nedelje

ZAGREB - U Hrvatskoj će uskoro stupiti na snagu propis kojim će distributeru električne energije biti zabranjeno isključivanje potrošača iz sistema u danima od petka do nedelje, ili na praznik, odnosno uoči praznika, preciznije danima kada ne može da podmiri svoje obveze. Novina je sadržana u Opštim uslovima za korišćenje mreže i snabdevanje električnom energijom, dokumenta koji bi Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) trebalo narednih dana da usvoji. Među značajnijim promenama koje se odnose na potrošače, *Slobodna Dalmacija*, ukazuje i na vraćanje limitatora u većinu domaćinstava (u roku od 10 godina) i na ugrađivanje brojlara na daljinsko upravljanje za svako obračunsko mesto, što je proces predviđen da se završi u narednih 15 godina.

Ugovor o NE Paks tajna narednih 30 godina

BUDIMPEŠTA - Mađarski Parlament je na predlog vlade izglasao protekle nedelje da će neki podaci iz ugovora o gradnji dva nova reaktora u nuklearnoj elektrani Paks ostati državna tajna u narednih 30 godina. Rasprava je izazvala veliko zanimanje javnosti, a predstavnici vlade su naglasili da je 'potpuno isto ako je nešto tajna 15 ili 30 godina' i da 'ni jedan nuklearni ugovor u svetu nije dostupan javnosti'. *Budapest Business Journal*.

Milijarde gubitaka bugarske elektroprivrede

SOFIJA - Gubici bugarske elektroenergetske kompanije NEK iznose oko 1,7 milijardi evra, dok tekući gubitak, zabeležen u 2014. godini, iznosi 306 miliona evra, objavilo je bugarsko Ministarstvo privrede. Pritom se ističe da je deo tih dugova vezan uz ugovor kojim je NEK obavezan da otkupljuje električnu energiju iz dve termoelektrane u rudarsko-energetskom kompleksu Marica Istok po višoj tarifi od tržišne cene. Elektrane su u vlasništvu američkih kompanija ContourGlobal i AES, s kojima bugarska vlada vodi tvrde pregovore o promeni garantovanih otkupnih cena struje, na osnovu kojih su one pristale na investiranje u ove kapacitete, javlja bugarski dnevnik *Novinite*.

Premijer Hrvatske za referendum o istraživanju nafte

ZAGREB - Premijer Hrvatske Zoran Milanović najavio je u utorak referendum o istraživanju i eksploataciji nafte u Jadranu. Prilikom posete Rabu, on je odgovarajući na novinarsko pitanje da komentira protivljenje istraživanjima ugljikovodika u Jadranu, rekao da se to pitanje može rešiti jedino referendumom. 'U Hrvatskoj se do sada išlo na referendume o stvarima koje nisu nacionalno presudne, a sad ja kažem da idemo na referendum da vidimo želimo li eksploataciju minerala i sirovina zbog kojih se ratuje u svetu, a mi ih možda imamo u podzemlju, ili ćemo to zanemariti zbog glasova manjine koja je glasna, ali koja ima pravo biti glasna', istakao je premijer. "Imamo ponude najrenomiranijih svetskih istraživača koji mogu u pronalaženju vrednosti merenih milijardama. Hoćemo li propustiti tu šansu? Ja tu odluku ne mogu doneti sam", konstatovao je on. *Croenergo*

Lider.hr: Skuplje gorivo - jedina posledica liberalizacije tržišta naftnih derivata

ZAGREB - Komentarišući najnovije poskupljenje goriva u Hrvatskoj ud utorka, portal **Lider.hr** konstatuje da je jedina posledica liberalizacije tržišta naftnih derivata u toj zemlji skuplje gorivo. Naime, tržišna utakmica nije dovela do snižavanja cena, kao na primer u sektoru osiguranja, gde je drastično pala i cena polise auto-osiguranja. Najveća posledica liberalizacije je da su naftne kompanije iskoristile slobodno formiranje cena kako bi podigle svoje marže za

oko 30 odsto, odnosno u proseku za 30-ak lipa po litri, piše portal. Lider potseća da, kada je država određivala cene, pripadajućim pravilnikom bilo je definisano i da marža kompanija može biti 66 lipa po litri benzina i po litri dizela. „Sada se te marže kreću oko 90 lipa po litri Eurosupera i 1 kunu po litri Eurodizela“. U komentaru se citiraju nedavno objavljeni podaci iz kvartalnog izveštaja Ine da su na poslovanje segmenta prodaje uticali „poboljšani spoljni uslovi sa 10% većom prosečnom maržom (posebno na dizelima i benzinima) i 29% bolja veleprodajna marža i povećana jedinična marža u maloprodaji“. **NEDELJA-WPCSERBIA**